

7C

GÜDEK

Güvenlik Denetim Kontrol

BÖLÜM:

7- EĞİTİ KONULARI

KONU:

7C- İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI

İçindekiler

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİNDE MEVZUAT	3
İş güvenliği yönetiminde mevzuat	3
Yasal Mevzuat.....	4
Mevzuat hiyerarşinde sıralama.....	5
a) Anayasa.....	5
Anayasanın değiştirilemez ilk dört maddesi	6
❖ Anayasa Mahkemesi Kararları.....	7
b) Uluslararası anlaşmalar	7
c) Kanunlar	8
d) OHAL ve KHK.....	9
e) Tüzükler.....	10
f) Yönetmelikler	11
g) Tebliğ	12
h) Adsız düzenleyici işlemler.....	12
i) Yargıtay	12
j) Danıştay	13
k) Sayıştay	13
ILO sözleşmeleri ve tavsiye kararları	18
Mevzuat hazırlama usul ve esasları hakkında yönetmelik	19
2017 Türkiye anayasa değişikliği referandumu,	20
Kanun ve yönetmeliklerde öncelikle nelere bakılmalıdır	23
a. Kanunlarda,.....	23
b. Yönetmeliklerde,	23
Uluslararası anlaşmalar	23
1475 sayılı İŞ KANUNU (RG: 01.09.1971/ 13943).....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

4857 sayılı İŞ KANUNU (RG: 10.06.2003/ 25134).....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
5510 sayılı SOSYAL SİGORTALAR KANUNU (RG: 16.06.2006/ 26200	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
6331 sayılı İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU (RG: 30.06.2012/ 28339)	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
YÖNETMELİKLER	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İGU- GÖREV, YETKİ, SORUMLULUK VE EĞİTİMLERİ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Md:9 İş güvenliği uzmanlarının görevleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Md:10 İş güvenliği uzmanlarının yetkileri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Md:11 İş güvenliği uzmanlarının yükümlülükleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İSG Risk değerlendirme Yönetmeliği.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İşyerlerinde Acil Durum Hakkında Yönetmelik	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
RAMAK KALA	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İLO DİREKTİFLERİ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İLO SÖZLEŞMELERİNDEN BAZILARI.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK SÖZLEŞMESİ	24
155 SAYILI İLO SÖZLEŞMESİ ile 6331 SAYILI KANUN KARŞILAŞTIRILMASI.....	24

7C
İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİNDE MEVZUAT*Adalet sağlandı ama hukuk sağlanamadı**Hukuk sağlandı ama adalet yerine getirilemedi*

Örnek, Kıdem tazminatı doldurmaya bir gün kala işçiyi tazminat vermeden çıkarmak, kanuna uygun ama adil değil. Buna benzer durumlar hâkim' in kanaatine bırakılmıştır.

Not: Bu bölümde, hukuku öğretmek değil, İş Güvenliği Elemanlarının, etkin olabilmeleri için tek gücü olan mevzuatın ne, neden ve nasıl yapıldığını nasıl uygulanacağını açık bir şekilde kavrayabilmesi gerekir.

Mevzuat, İGU tarafından bilmesi, tek silahı olan kanun, tüzük veya yönetmelik nedir, nasıl yapılır, hiyerarşisi nedir, etkileri nedir gibi konuların bilinmesi ve hatırd tutulması, kendisini güçlü kılar kanunlara karşı kimse ters argüman üretmez. Bunun için yeni yayınlanan bir kanunun işletmede ilgili olduğu alanı ve nelerin yapılmasının istediğini öğrenmek, öncelikle mevzuatta hangi bölümlere bakılması gerektiğini bilmesi gerekir. Bu konuda yararlı olacağı düşüncesiyle önemli konular aşağıda özet olarak verilmiştir.

İş güvenliği yönetiminde mevzuat

İGU başarılı ve sözü dinlenir olması için yukarıda belirtildiği gibi ilgili mevzuatı uygularken adil ve taraf tutmadan empati kurarak sorunları çözmesi kuralları herkese aynı derecede uygulaması gerekir. Bunu yapabilmesi için, öncelikle konuları ile ilgili hukuk maddelerini çok iyi bilmesi ve harfiyen yerine getirilmesi gerekir.

Adaleti sağlamak vicdani bir konudur ve kişilere göre değişir. Empati kurarak insan kendisini başkasının yerine koyduğunda, iki önemli kazanç sağlar,

- Başkasının duygularını anlar, olaya hoşgörölü yaklaşır, anlayışı teşvik eder,
- Karşısındakinin davranış biçim ve nedenini ve nasıl adım atacağını öngörür.

Bu arada yeni çıkan İSG ile ilgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik, Tebliğleri de güncel bir şekilde takip etmek için çıkan ilgili mevzuatın takibini yapmak gerekir (**Görsel 7C- 1**) de görülen form veya benzeri formla yeni çıkan İSG ile ilgili mevzuatın kaydını tutup devamlı takip etmelidir. Bu konuda insan kaynakları, personel birimi veya hukuk bölümünden yardım istenmelidir.

İGU, Her şeyden önce çalıştığı sektörde gücünü mevzuattan alır, sektörde yapılması gereken işlemlerin ve alınması gereken önlemlerin alınmasını güçlü bir şekilde isteyebilmesi

için, konusu ile ilgili mevcut İSG mevzuatını çok iyi bilmesi gerekir. Yapılması istenen konu mevcut mevzuat maddelere dayanarak istenmeli, bu durum İş Güvenliği Uzmanını sözü dinlenen kişi ve uygulanmasını istediklerinde güçlü kılacaktır.

İLGİLİ MEVZUAT TAKİP VE UYGULAMA KONTROL FORMU							Tarih:	Form No:		
Sıra	Resmî Gazete		MEVZUAT				İlgili bölüm Kapsadığı konu	Sorumlu		Takipten sorumlu
	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı	Konu	Amacı		Bölüm	Kişi	
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										Görse 7C-1

Not: Mevzuat güncel olarak takip edilmeli, yeni ve ilgili olanlar kaydedilip ilgililer uyarılmalı ve sorumlu kişilere yazılı olarak bilgilendirmelidir.

Yasal Mevzuat

Genel itibariyle yürürlükteki hukuk kurallarının bütününe denilmektedir.

Türk mevzuat sistemi¹ yukarıdan aşağıya doğru [Anayasa](#), [Kanun](#), [Cumhurbaşkanlığı kararnamesi](#) ve [yönetmelikten](#) oluşur.

Bu dört norm Türk hukuk sisteminin normlar hiyerarşisi olarak adlandırılır. Türk mevzuat sistemi aynı zamanda yürütme organlarınca yayımlanarak yürürlüğe giren [genel tebliğ](#), [tebliğ](#), [genelge](#), yönerge gibi [adsız düzenleyici işlemlerden](#) de oluşur. Genel bir kural

¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/>

olarak kanunlar Anayasa'ya, yönetmelikler de ilgili kanuna aykırı olamaz. 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Türk hukuk sisteminde kanun kuvvetinde olan tüzük ve kanun hükmünde kararname çıkartılmasına son verilmiş ve bunların yerini [Cumhurbaşkanlığı kararnamesi](#) almıştır. Mülga edilmediği sürece ilgili Anayasa değişikliğinden önce yayımlanan tüzük ve kanun hükmünde kararnameler halen yürürlükte dir.

Mevzuat hiyerarşinde sıralama

Hukuki düzen olarak adlandırılan normlar hiyerarşisi, üst makamdan alt makama doğru ilerlemektedir. Hukuk düzeni normlarında alt basamak geçerliliğini üst basamaktan almaktadır. Normlar hiyerarşi Piramidi de her basamak kendinden öncekinden talimat almaktadır. Bu nedenle, hiyerarşinin alt basamağında olan bir norm üst basamaktaki norma aykırı olamaz.

- a) Anayasa
- b) Kanunlar, KHK, Uluslararası anlaşmalar,
- c) Tüzükler,
- d) Yönetmelikler,
- e) Adsız Düzenleyici İşlemler

a) Anayasa

Anayasa, bir devletin şeklini belirten, yasama, yürütme ve yargı güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların kamu hakları ile özgürlüklerini ve devletin topluma karşı ödevlerini belirten temel yasadır. Yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösterir.

Ülkede bulunan egemenlik haklarının kullanım yetkisinin içerisinde belirtilen şekillerde Devlete verildiğini bildiren toplumsal sözleşmelerdir. Bu önemli bir durumdur kişisel hakların bilinmesi açısından çok önemlidir. Anayasalar kural olarak yazılı hukuk kurallarıdır. İngiltere gibi birkaç ülke hariç hemen hemen bütün ülkelerin Anayasaları yazılıdır. Anayasa'ya aykırı olan hiçbir kanun ve kural yürürlükte olamaz. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası², 7.11.1982 tarihli halkoylaması sonucunda kabul edilen Anayasa metni 9.11.1982 tarihli ve 17863 sayılı

² 1982 Anayasası, 18/10/1982 tarihinde halkoylamasına sunulmuş ve kabul edilerek 20/10/1982 tarihli ve 17844 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Resmî Gazete 'de yeniden yayımlanmıştır³. Bundan sonra anayasa bazı maddelerinde on dokuz kez değişiklik yapılmıştır.

Anayasalar, kural olarak diğer yasalardan farklı usuller izlenerek yapılır ve değiştirilir. Toplumun siyasal düzeni bakımından bir istikrar ögesi olarak kabul edilen Anayasanın değiştirilmesi yasalara oranla daha güç koşullara bağlanmıştır. İşte, yapılmasında ve değiştirilmesinde diğer kanunlara oranla daha sıkı şart ve usullere bağlı tutulan Anayasalara Katı-Sert Anayasa denilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bir katı anayasadır. Bundan dolayı Türk Anayasasının değiştirilmesi için TBMM üye tam sayısının en az üçte biri tarafından yazılı teklif verilmesi ve bu teklifin Meclisin üye tam sayısının beşte üç veya üçte iki çoğunluğu tarafından gizli oyla kabul edilmesi gerekir. Bu husus, 175 inci maddede detaylı biçimde düzenlenmiştir.

Ancak, Anayasanın 1. maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2. maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri⁴ ve 3. maddesi hükümleri değiştirilemez⁵ ve değiştirilmesi teklif edilemez⁶. Hükümü konulmuştur.

Anayasanın değiştirilemez ilk dört maddesi

(Anayasa, Madde:4)

Devletin şekli

MADDE 1.

– Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

Cumhuriyetin nitelikleri

MADDE 2.

– Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan

³ Bu değişiklikler, yürürlükteki parlamentar sistemin kaldırılarak yerine başkanlık sisteminin getirilmesini, başbakanlık makamının ortadan kaldırılmasını, meclisteki vekil sayısının 550'den 600'e çıkarılmasını ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun (HSYK) yapısında değişiklikler yapılmasını içermektedir.

⁴ MADDE 2. Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

⁵ MADDE 3. Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı albayraktır. Millî marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti. Ankara'dır.

⁶ MADDE 4. Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2'nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3. maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti

MADDE 3.

– Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.

- Millî marşı "İstiklal Marşı"dır.

Başkenti- Ankara'dır.

MADDE 4.

– Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2'nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3. maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

❖ **Anayasa Mahkemesi Kararları**

Anayasa Mahkemesi anayasa yargısı vasıtası ile anayasanın üstünlüğünü gerçekleştiren ve normlar hiyerarşisine geçerlik kazandıran bir yüksek mahkemedir.

İptal davası veya itiraz yolu ile gerçekleştirilen somut norm denetimi veya bireysel başvurular neticesinde Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararlar Resmî Gazete 'de hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazete 'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar.

b) **Uluslararası anlaşmalar**

Uluslararası antlaşmaların Türk iç hukuku ve dolayısıyla Türk mahkemeleri açısından önemi 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesiyle artmıştır. Bu önem artışında Anayasa'nın "usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmaların kanun hükmünde olduğu" ve bunlar

hakkında “anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’ne başvurulamayacağı” hükmünün önemli rolü olmuştur. Ayrıca, bu dönemde Türkiye’nin taraf olduğu çeşitli konuları kapsayan ikili ve çok taraflı antlaşmaların sayısı da çok artmıştır (1).

Uluslararası anlaşmalar çeşitli konularda iki ya da daha çok sayıda devlet veya uluslararası kuruluş arasında yapılan müzakereler sonucunda imzalanan ve iç hukuk kurallarına uygun olarak yürürlüğe giren uluslararası nitelikte hukuk kuralları olup normla hiyerarşisinde Anayasa’dan sonra ancak kanunlardan önce yer alırlar. Bir başka deyişle bir ülkenin dış politikasını düzenleyen, ifade eden resmî belgelerdir. Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak antlaşmalar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kanunla uygun bulunup onaylanmasına bağlıdır (T.C. Anayasa, madde:90).

c) Kanunlar

Türk hukukunda, Anayasanın yetki verdiği organca usulüne uygun biçimde kabul edilerek yürürlüğe konulan yazılı hukuk kurallarına “kanun” adı verilir. Türkiye’de yasa koyma yetkisi TBMM’nindir. Anayasa’nın 88 inci maddesine göre yasa teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Cumhurbaşkanı, millet vekili olmadığı için yasa teklif edemez.

Kanun üç aşamalı bir sürecin sonunda ortaya çıkar; önce teklif olarak TBMM’ye sunulması, sonra komisyonlarda incelenmesi ve sonunda Genel Kurulda görüşülüp kabul edilmesi gerekmektedir. TBMM’nin bir kanunu kabul etmesi, kanunun hemen uygulanacağı anlamına gelmemektedir. Kanunun uygulanabilir duruma gelmesi için yürürlüğe girmesi gerekir. Kanunun yürürlüğe girebilmesi Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanmasına bağlıdır. Ancak Cumhurbaşkanı kanunu yayımlatabileceği gibi geri de gönderebilir. Eğer bir yürürlük tarihi belirtilmemiş ise kanunlar, Resmî Gazete’ de yayınlandığı gün yürürlüğe girer.

Kanunlar, aksi belirtilmedikçe kural olarak geriye yürüyemezler. Kanunların geriye yürüyememe ilkesinin tek istisnası ceza hukuku alanında görülür. TCK m.7/2 hükmünce, kanunlar ancak kişinin lehine ise geriye yürüyebilir.

Bir kanun, başka bir kanun ile veya mahkeme kararıyla yürürlükten kalkar. Süreli yasalar ise kendiliğinden kalkar (Örneğin, Bütçe Kanunu gibi). Anayasa Mahkemesi’nin kanun iptalleri, Resmî Gazete 'de yayınlandığı anda o yasa yürürlükten kalkar.

Kanun metinleri, maddelerden oluşur. Maddelerin satır başı olarak başlayan bölümlerine “fıkra” denir. Fıkralar kural olarak, bent, alt bent, cümle ve ibarelerden oluşur. Fıkra, bir veya birden çok cümleden oluşur. Bentler küçük harf, alt bentler sayı ile gösterilir ve yarım

parantezle kapatılır. Yasama dilinde cümle ise, ibarelerden oluşan ve bir hüküm anlatan bölümdür. (2)

Yasama organının hangi konularda kanun çıkaracağına ilişkin baştan kesin bir kural koymak olanaklı değildir. Yasama organı her konuyu kanunla düzenleyebileceği gibi, bazı konuların düzenlenmesini yönetmelikler vasıtasıyla yürütme ve idareye de bırakabilir. Ancak, anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği konular, yönetmeliklerle düzenlenemez. Örneğin, temel hak ve özgürlükler, memurların özlük hakları, bütçe ve kesin hesap işlemleri, Uluslararası Antlaşmaların onaylanması ve vergi konulması ancak kanunla yapılabilir.

d) OHAL ve KHK

Olağanüstü hâl ya da kısa adıyla OHAL, olağanüstü bir yönetim düzeninin gerekli olduğu,

- Doğal afet, büyük deprem olayı, salgın hastalık,
- Savaş, seferberlik, sıkıyönetim,
- Ekonomik bunalım, kamu düzenini tehlike altına sokan yaygın şiddet vakaları gibi durumlarda OHAL ilan edilebilir. Bunun için,
- Cumhurbaşkanı başkanlığındaki Bakanlar Kurulu
- Yetki kanunu gerekli değil, her konuda düzenleme yapılabilir
- Temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile siyasi haklar ve ödevler de düzenlenebilir
- Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi değil
-

gibi durumlarda başvurulacak uygulamadır. 2017 yılında yapılan Anayasamızın değişik 119 uncu maddesinde⁷ belirtilen hallerde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hâl ilan edebilir.

⁷ MADDE 119- (Değişik: 16/4/2017-6771/12. Md.) Cumhurbaşkanı; savaş, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hâl ilan edebilir.

Olağanüstü hâl ilanı kararı, verildiği gün Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün TBMM'nin onayına sunulur.

Kısa adı KHK olan Kanun hükmünde kararname, [TBMM](#)'nin konu, süre ve amacı belirleyen bir yetki [kanunu](#) ile verdiği yetkiye veya doğrudan doğruya [anayasadan](#) aldığı yetkiye dayanarak, [hükûmetin](#) çıkardığı, maddi anlamda [kanun](#) gücüne sahip, [parlamentonun](#) onayı ile şekli ve organik anlamda kanun gücünü kazanacak olan kararnamelerdir.

Kanun hükmünde kararnameler, olağan ve olağanüstü olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nde, olağan kanun hükmünde kararnameler, bakanlar kurulu⁸ tarafından çıkarılmakta; bu yetki bakanlar kuruluna [TBMM](#) tarafından yetki kanunu ile verilmektedir. Temel haklar, kişi hak ve ödevleri ile siyasi hak ve ödevler hakkında düzenleme yapılamaz. Olağanüstü kanun hükmünde kararnameler ise cumhurbaşkanı başkanlığındaki bakanlar kurulu tarafından çıkarılmaktadır. Bunun için [TBMM](#)'nin yetki kanunu vermesine gerek yoktur. [Uluslararası hukuktan](#) doğan yükümlülükleri yerine getirmek şartıyla, her alanda düzenleme yapılabilir. Kanun hükmünde kararnameler hem [TBMM](#) tarafından siyasi denetime hem de anayasa mahkemesi tarafından yargısal denetime tâbidirler.

[2017 Türkiye anayasa değişikliği referandumundan](#) evet kararının çıkmasının ardından yapılan [2018 Türkiye genel seçimlerinde](#) halk oyuyla seçilen cumhurbaşkanı görevine başladıktan sonra anayasanın 91'inci maddesi yürürlükten kaldırıldı. Kanun hükmünde kararnameler, yerini yeni sistemin yeni düzenleme aracı olan [Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine](#) bırakmıştır⁹.

e) Tüzükler

Tüzük (Nizamname), yasalarca belirlenen işlerin nasıl yapılacağını gösteren, [bakanlar kurulunca](#) çıkarılan ve tıpkı kanunlar gibi cumhurbaşkanının imzasından sonra aksine bir hüküm yoksa [Resmî Gazetede](#) yayımlandıktan 45 gün sonra yürürlüğe giren bir düzenleyici işlemdir. Ancak kanundan farklı olarak [Danıştay'ın](#) denetiminden geçmek zorundaydı, aksi takdirde yok hükmündeydi. Ayrıca bir [kurum](#) ya da [kuruluşun](#) amaçlarını, görevlerini ve

⁸ Bakanlar Kurulu 2018'de anayasadan kaldırılınca; cumhurbaşkanı, cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanların toplamına "Cumhurbaşkanlığı Kabinesi" denmeye başlanmış olsa da, Kabine anayasada yer alan bir kurum değildir.

⁹ [Türkiye'nin İlk Kanun Hükmünde Kararnameleri](#). Gazi İktisat ve İşletme Dergisi. 12 Şubat 2020. 13 Şubat 2020 tarihinde [kaynağından](#) arşivlendi. Erişim tarihi: 28 Ocak 2023

izleyeceği yol ve yöntemleri belirttikleri maddeler bütünüdür. Kanunların uygulanmasına ilişkin esasları gösterirdi. 2017 yılında gerçekleşen Anayasa değişikliği ile tüzük çıkarılması kaldırıldı ve Anayasa'nın 115 inci maddesi mülga oldu. Ancak bu tarihten önce yayımlanarak yürürlüğe giren tüzükler, 477 sayılı kanun ile bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun hükmünde kararnamenin geçici 1 inci maddesi ile Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerli olacağı hükme bağlanmış dolayısıyla, mülga edilecekleri zamana kadar yürürlükte kalacaktır. (Bkz: 4.7.2018 tarih ve 30468 sayılı Resmî Gazete) Bugün Mevzuat Bilgi Sistemi'nde yürürlükte olan 119 tüzük bulunmaktadır.

- Tüzüklerin yerini Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi aldı.
- Kuruluşlarda tüzük yönetim kurulları tarafından çıkarılmaktadır.
- Mevzuat Bilgi Sistemi'nde yürürlükte olan 119 tüzük bulunmaktadır.
- Tüzükler 2017 yılı değişikliklerinden önce Danıştay incelemesine gönderiliyordu.
- Tüzükler kanunlar ile aynı doğrultuda olması gerekmektedir. Ancak ülkemizde 2017 yılı değişikliklerinde tüzük ile ilgili bazı düzenlemeler olmuştur.

f) Yönetmelikler

Kamu kuruluşları, kendi görev alanlarını ilgilendiren yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla yönetmelik çıkarabilirler. Anayasaya göre, Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri kendi görev alanlarını ilgilendiren yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak için ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla yönetmelik çıkarma yetkisine sahiptir.

İdarenin yönetmelik çıkarması düzenli yönetim ilkesinin bir gereğidir ve idare bu yetkiye kendiliğinden sahiptir. Bakanlıklar kendi başlarına yönetmelik çıkarabilecekleri gibi birkaç bakanlık birlikte de yönetmelik çıkarabilir.

Yönetmelikler, kanunlara aykırı olamayacakları gibi öteki üst hukuk kurallarına da aykırı olamazlar. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazete 'de yayımlanacağı konusu, yasama organının takdirine bırakılmıştır.

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara

aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazete 'de yayımlanacağı kanunda belirtilir.

g) Tebliğ

Sözcük anlamı haber verme, duyurma ve bildirme olan Tebliğ, kanunların nasıl anlaşılması gerektiği konusunda ilgili Bakanlıklar tarafından verilen bilgilerdir. Tebliğ sonrasında ilgili kişiler kanunla ilgili konu hakkında bilgilendirilmiş olarak kabul edilirler.

h) Adsız düzenleyici işlemler

İdare, 1982 Anayasasında düzenlenmiş olan Kanun Hükmünde Kararname, tüzük ve yönetmelikler dışında genelge, sirküler, talimat, tebliğ, yönerge, gibi isimler altında düzenleyici işlemler yapmaktadır. Doktrinde yaygın olarak bu işlemlere, Anayasada isimleri geçmediği için, adsız düzenleyici işlemler denilmektedir. Adsız düzenleyici işlemler, kanunların nasıl anlaşılması gerektiği konusunda ilgili Bakanlıklar tarafından verilen bilgilerdir. Tebliğ sonrasında ilgili kişiler kanunla ilgili konu hakkında bilgilendirilmiş olarak kabul edilirler (3).

i) Yargıtay

Yargıtay, adli yargı alanında giren mevzularda temyiz incelemesi icra eden yüksek yargı makamıdır. Yargıtay, müracaat dahilinde incelemiş olduğu konuların hukuksal bütünlük ve adil yönetim sistemine uygunluğunu denetleyen üst düzey bir hukuksal denetim mekanizmasıdır. Yargıtay, İstinaf ve İlk Derece Mahkemelerinin Kararlarını Denetler. Yargıtay, ilk derece mahkemesi kararları istinaf incelemesinden geçtikten sonra bu kararlar aleyhine yapılan temyiz başvurularını inceleyerek karara bağlamaktadır.

Yargıtay Kanunu'nun¹⁰ 3. maddesinde Yargıtay'ın karar organları arasında Hukuk Genel Kurulu, Ceza Genel Kurulu ve Büyük Genel Kurul sayılmış, "Hukuk ve Ceza Genel Kurulları" başlıklı 7. maddede hukuk dairelerinin başkan ve üyelerinden oluşan Hukuk Genel Kurulu ile ceza dairelerinin başkan ve üyelerinden oluşan, Ceza Genel Kurulunun içtihadı birleştirme toplantıları yapabilecekleri belirtilerek bu hususa dair usul ve ilkeler konulmuş Yargıtay Büyük

¹⁰ Yargıtay Kanunu, Kanun Numarası: 2797, Kabul Tarihi: 4/2/1983, Yayımlandığı R.G: Tarih: 8/2/1983 Sayı: 17953

Genel Kurulu hukuk dairesi ile ceza dairesi arasındaki içtihat uyumsuzluklarını gidermek ve içtihatları birleştirme görevi verilmiştir.

j) Danıştay

Anayasa'da öngörülen Yüksek Mahkemelerden biri olan Danıştay, Anayasanın 155'inci maddesine göre, yürütme organına yardımcı bir inceleme, danışma ve karar organı olmanın yanı sıra, yönetimin yargı yoluyla denetlenmesinde etkin ve önemli görev yapan bir yargı kuruluşudur. Aldığı kararlara yürütme uymak zorundadır. Danıştay, Kanunda yazılı halde olan idari davaları ilk ve son derece mahkeme olmak üzere bir karara bağlar. Bakanlıklardan ve Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen işlerle alakalı görüş bildirip bu ve diğer kanunlarla alakalı verilen görevleri de yerine getirir.

Danıştay Kanunu'nun¹¹ 5'inci maddesinde Danıştay'ın karar organları arasında İçtihatları Birleştirme Kurulu da sayılmış, İçtihatları birleştirme kurulu 39 uncu maddede İçtihatları Birleştirme Kurulunun, dava dairelerinin veya idari ve vergi dava daireleri kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyumsuzluk görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay Başkanının havalesi üzerine, Başsavcının düşüncesi alındıktan sonra işi inceler ve lüzumlu görürse, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar vermekle görevlidir.

k) Sayıştay

Sayıştay, [Türkiye Cumhuriyeti Anayasası](#)'nda düzenlenen mali [yargı](#) organıdır. Bu yüksek yargı organı, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir (Anayasa, md.160).

Sayıştay Kanunu'nun¹² "Genel Kurul" başlıklı 25'inci maddesinde Sayıştay Başkanı'nın başkanlığında başkan yardımcıları, daire başkanları ve üyelerden oluşan Genel Kurul'un içtihadın birleştirilmesi kararı alacağı belirtilmiştir.

¹¹ Danıştay Kanunu, Kanun Numarası: 2575 Kabul Tarihi: 6/1/1982, Yayımlandığı R.G: Tarih: 20/1/1982 Sayı: 17580

¹² Sayıştay Kanunu, 3/12/2010 tarihli 6085 sayılı – RG: Tarih : 19/12/2010 Sayı : 27790

Sonuç itibarıyla, **İş Güvenliği Profesyonellerinin** dayanağı ve tek gücü olan mevzuatın kullanılması için, son çıkarılan güncel mevzuatı takip edip gereğini yapıp ilgilere yazılı olarak bildirmesi ve uygulamanın takibinin yapılması **İş Güvenliği Profesyonellerinin asıl görevidir**. Takipsizlik veya yanlış bir hukuki uyarı sonucu meydana gelebilecek olaylardan **İş Güvenliği Uzmanı doğrudan sorumlu** tutulur.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONULARINDA ÖNCELİKLİ OLARAK BİLİNMESİ GEREKEN MEVZUAT

A. KANUNLAR

Resmî Gazete Tarih ve Sayısı	Kanun Tarih ve Sayısı	Kanun adı	Amaç
1.09.1971 3012	25.08.1975 1475	İş Kanunu	İş verenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir. Bu kanun, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 120' inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.
10.06.2003 25134	22.05.2003 4857	İş Kanunu	Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.
16.06.2006 25134	31.05.2006 5510	Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortaları Kanunu	Sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.
30.06.2012 28339	20.06.2012 6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	İş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.
4.02.2011 27836	11.01.2011 6098	Türk Borçlar kanunu	Bu Kanun, çalışma hayatındaki taraflar arasındaki borç ilişkisini yasal olarak düzenleyen, her iki tarafın da haklarını belirleyen/sınırlayan kanuna Türk Borçlar Kanunu deniyor. Kısaca alacaklı ve borçlunun birbirlerine olan sorumlulukları yasal düzenleme ve koruma altına alan kanundur. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili maddeleri: Adam çalıştırmanın sorumluluğu, madde: 66 Genel Hizmet Sözleşmesi, madde: 393 İşçinin kişiliğinin korunması, madde: 417
12.10.2004 25611	26.09.2004 5237	Türk Ceza Kanunu	Bu Kanun, genel olarak ceza hukuku hangi davranışların suç oluşturduğu, hangilerinin yaptırıma bağlandığı ve bu cezalarla yaptırımların neler olduğunu düzenleyen hukuk disiplindir. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili maddeleri: Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi, Madde: 83 Taksirle öldürme, Madde: 85 Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi, Madde: 88 Taksirle yaralama, Madde: 89 Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, Madde: 170 Radyasyon yayma, Madde 172 Tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi, Madde: 174 İnşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama, Madde: 176 İşaret ve engel koymama Madde 178 Çevrenin kasten kirlenmesi Madde 181 Gürültüye neden olma Madde 183
6/5/1930 1489	24/4/1930 1593	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	Bu Kanun, devlet hizmeti arasında sağlık koşullarını sağlamak, gelecek neslin sağlıklı olarak yetişmesini sağlamak, halka zarar veren hastalıklarla mücadele etmek, halka tıbbi alandaki tüm eylemleri ilaç ve etkinlikleri sağlamak gibi çeşitli hizmetleri içerir. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili maddeleri: İşçilerin hıfzıssıhhası, Madde: 173-179
7.10.2006	21.09.2006	Meslekî yeterlilik kurumu ile	Bu Kanunun amacı; ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme,

	26312		5544	ilgili bazı düzenlemeler hakkında kanun (Bu Kanunun adı "Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu" iken 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 78 inci maddesi ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.)	belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmak ve işletmek üzere Meslekî Yeterlilik Kurumunun kurulması, çalışma usûl ve esaslarının belirlenmesi ile ulusal yeterlilik çerçevesiyle ilgili hususların düzenlenmesini sağlamaktır. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili maddeleri: Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, Kurumca standardı yayımlanan ve Bakanlıkça çıkarılacak tebliğlerde belirtilen mesleklerde, tebliğin yayım tarihinden itibaren on iki ay sonra bu Kanunda düzenlenen esaslara göre meslekî yeterlilik belgesine sahip olmayan kişiler çalıştırılmaz (ek madde:1).
19.06.1986	19139	5.06.1986	3308	Mesleki Eğitim Kanunu	Bu Kanunun amacı; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda, yükseköğretim kurumlarında ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir (madde:1). İşyerleri, Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilecek illerde ve meslek dallarında ondokuz yaşından gün almamış kişileri çıraklık sözleşmesi yapmadan çalıştıramazlar (madde:13). İşletmelerde uygulanacak ağır ve tehlikeli işlerde yapılacak eğitim dahil meslek eğitimi programları Mesleki Eğitim Kurulunun görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir (madde:19). Aday çırak, çırak ve öğrencinin eğitimi sırasında işyerinin kusuru halinde meydana gelecek iş kazaları ve meslek hastalıklarından işveren sorumludur (madde:25).
12.03.2020	31066	5.03.2020	7223	Ürün güvenliği ve teknik düzenlemeler kanunu	Bu Kanun, ürünlerin güvenli ve ilgili teknik düzenlemelere uygun olmasını sağlamak; piyasa gözetimi ve denetiminin esasları ile yetkili kuruluşların görevlerini ve iktisadi işletmeciler ile uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yükümlülüklerini belirlemektedir (madde:1). (Görsel 7C- 2)

Not: Bu kanunlarda ve Yönetmeliklerinde zaman zaman değişiklikler yapılabilmektedir, bunun için son değişiklik durumu var mı? Diye araştırılmalıdır.

1475 sayılı İŞ KANUNU

Bu kanun, iş verenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartlarını ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemeyi amaçlamıştır.

Bu kanun, 4857 sayılı kanunun 120'nci maddesi ile **yürürlükten kaldırılmıştır**. Ancak; **1475** sayılı İş Kanunu'nun **kıdem tazminatını** düzenleyen 14. maddesinin yürürlüğü halen sürmektedir.

Öte yandan, bu kanun gereği çıkarılan ancak 4857 sayılı kanunla kaldırılmış olan **Tüzükler halen faydalı bilgiler içermektedir. Fikir edinilmesi için bakılmasında fayda görülmektedir.**

4857 sayılı İŞ KANUNU

Bu Kanun, yürürlükten kaldırılan 1475 sayılı kanun gibi, işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartlarını ve çalışma ortamına ilişkin hak ve

sorumluluklarını yeni bir anlayışla düzenlemeyi amaçlanmaktadır. İçerik başlıkları aşağıda belirtilmiştir. Bu kanunda işçi, işveren, işyeri, iş sözleşmesi gibi kavramlar açıklanmıştır.

Bu kanunun hükümleri istisnasız olarak uygulanmaktadır. Temel ilke, ilişki, şekil, usul, hak, sorumluluk, ceza, iş güvenliği, izin, ücret, çalışma, iş sözleşmesi, sözleşme çeşitleri hakkında tanım ve açıklamalar bu Kanunu'nda düzenlenmiştir.

İşyerini bildirme, Eşit davranma ilkesi, İşyerinin veya bir bölümünün devri, Geçici iş ilişkisi, İş Sözleşmesi türleri ve Feshi, Sürekli ve süreksiz işlerdeki iş sözleşmeleri, Belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesi, Kısmî süreli ve tam süreli iş sözleşmesi, Takım sözleşmesi ile oluşturulan iş sözleşmeleri gibi konuları içermektedir.

Bu Kanunda İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili (77-89'inci maddelerdeki) hükümler beşinci bölümde bunuyordu. Ancak, 6331 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

5510 sayılı SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTALARI KANUNU

Bu kanun, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almayı; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemeyi; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemeyi amaçlamaktadır.

Hizmet akdi ile çalışanlar, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar ile köy ve mahalle muhtarları, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevlerinde çalışan hükümlü ve tutuklular, aday çırak, çırak ve stajyerler, harp malulleri ile vazife malulleri, Türkiye İş Kurumu kursiyerleri, sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri, İntörn (staj) öğrenciler, tarım ve orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışan sigortalılar ile ev hizmetlerinde çalışanlar bu kanundan yararlanırlar.

Bu Kanun; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsar.

Ayrıca, bu Kanunla, bir kazanın hangi hal, durum ve yerlerde olması durumunda iş kazası sayılacağı (5510/md.13) ve sigortalının yapmakta olduğu işi dolayısıyla ve tekrarlanan bir

sebeple zarar veren bir olayın hangi hal ve durumda meslek hastalığı sayılacağı ile ilgili (5510/md.14) hukuki düzenleme 5510 sayılı Kanunda bulunmaktadır. İş kazası veya meslek hastalığı sigortasından sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi, sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine, gelir bağlanmasına ilişkin haklar da bu 5510 sayılı Kanun ile sağlanmıştır.

Öte yandan işveren, işyerinde meydana gelen iş kazasını, sorumluluğunun yüksek olacağını düşünerek kasten saklamak maksadıyla SGK Kurumuna zamanında bildirmezse ya da kuruma eksik veya yanlış bilgi verirse, 5510 sayılı Kanunun 21'inci maddesi hükmü gereğince SGK Kurumunun uğrayacağı tüm zararlardan sorumlu tutulur.

6331 sayılı İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun amacı, iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.

Bu Kanun, kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerlerde dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanmaktadır.

İşverenin, işyerinde risk değerlendirmesi yapma veya yaptırma, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlama, mesleki riskleri önleme, çalışanlara eğitim ve bilgi verme dâhil her türlü tedbiri alma, işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izleme, denetleme ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlama 6331 sayılı kanunla getirilmiştir.

Bu Kanuna göre, çalışanlar, işyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak, keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemekle yükümlüdür (6331/md.19-2a). Yine bu Kanuna göre, her işveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.

Her işveren çalışanlar işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde eğitim vermekle

yükümlüdür (6331/md.17). Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanması gerekir.

6331 sayılı Kanunda 4857 sayılı Kanunun 83'üncü maddesi hükmüne paralel olarak "çalışmaktan kaçınma hakkı" düzenlenmiştir. Bu hüküm 4857 sayılı Kanuna tabi olarak çalışanlar için bir yenilik göstermekle birlikte, bu kanun kapsamı dışında çalışanlar için önem taşımaktadır. Bununla birlikte, 6331 sayılı Kanunda işverenlerin yükümlülükleri gibi çalışanların yükümlülüklerine de yer verilmiştir (6331/md.19).

İşverenin meydana gelebilecek acil durumları önceden belirlemesi ve bu konularda tedbir alması, acil durum planları hazırlaması, ilk yardım, acil tıbbi müdahale kurtarma ve yangınla mücadele konularında işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapması da bu kanunda öngörülmüştür (6331/md.11)

ILO sözleşmeleri ve tavsiye kararları

ILO'nun temel ve en önemli fonksiyonlarından biri, Uluslararası Çalışma Konferansı'nın uluslararası standartları belirleyen Sözleşme ve Tavsiye Kararlarının üçlü yapı (işçi-işveren-hükümet) tarafından kabul edilmesidir. Bu Sözleşmeler, üye ülkelerin yasama organlarındaki onaylarıyla birlikte, öngördükleri koşullarının uygulanması konusunda bağlayıcı hükümler içermektedirler. Tavsiye kararları ise, politika geliştirme, yasama ve uygulama konularında rehberlik görevi görmektedir.

İş güvenlik uzmanları İLO sözleşmelerinde belirtilen Direktifler, Ulusal kanun, Yönetmelikleri iyi bir şekilde anlayıp bilerek, sevecen fakat disiplin içinde konulan kurallardan sapmadan mücadele çalıştığı birimlerde İş Güvenliği Uzmanı tarafından yürütülmelidir.

Türkiye tarafından onaylanan 59 Sözleşmeden 55'i yürürlükte, 3 Sözleşmeye karşı çıkmıştır ve geçtiğimiz 12 ayda onaylanan Sözleşme bulunmamaktadır.

ILO'nun "Tavsiye Kararları" ise, politika geliştirme, yasama ve uygulama konularında rehberlik görevi görmektedir. Her üye ülke, karar alma konumunda olan ulusal yetkililerin de yer aldıkları Konferans tarafından belirlenen Sözleşme ve Tavsiye Kararlarına uymakla yükümlüdür.

İSG ile ilgili olan ILO sözleşmeleri (10 Sunum örnekleri) klasöründe (10B Dosyasında) listelenmiştir.

Mevzuat hazırlama usul ve esasları hakkında yönetmelik

RG: 17.02.2006 Sayı: 26083

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 19.12.2005 sayı: 9986

Dayandığı Kanunun Tarihi: 10/10/1984 No: 3056 Yayımlandığı

Bu Yönetmeliğin amacı;

Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanacak kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, Yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı eki kararlar ve diğer düzenleyici işlemlerin taslak metinlerinin hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

1. **Yasama** (kanun yapma) yetkisi TBMM'ye verilmiştir.
2. **Kanun tasarısını** Bakanlar Kurulu hazırlar, kanun teklifini ise milletvekilleri verir.
3. **Kanun tasarısı ve teklifleri**, TBMM Başkanlığı'na sunulur. TBMM Başkanlığı'nca doğrudan ilgili komisyona gönderilir.
4. **Tasarı ve teklif** üzerindeki görüşmelerini tamamlayan komisyon hazırladığı raporunu **Genel Kurul** gündemine alınmak üzere TBMM Başkanlığı'na sunar.
5. **Kanun tasarısı ve teklifleri**, Genel Kurul'da madde madde görüşülür. Görüşmelerin tamamlanmasından sonra tasarı veya teklifin tümünün oylaması yapılır. Genel Kurul'da kabul edilen tasarı veya teklif kanunlaşmış sayılır
6. **TBMM'den çıkan kanunlar Cumhurbaşkanı**'na gönderilir. Cumhurbaşkanı, kanunu 15 gün içinde imzalayarak TBMM'ye gönderir. Cumhurbaşkanı kanunu kabul etmezse 15 gün sonunda meclise geri gönderir. Eğer kanun, değiştirilmeden geri gönderilirse Cumhurbaşkanı kanunu kabul etmek zorundadır. Eğer kanun, değişikliğe uğrarsa Cumhurbaşkanı kanunu 15 gün içinde meclise geri gönderebilir (Cumhurbaşkanının kanunu kabul etmeyip meclise göndermesine "**veto hakkı**" denir).
7. **Cumhurbaşkanı tarafından imzalanıp** meclise gönderilen kanun, yürürlüğe girebilmesi ve uygulanabilmesi için Resmî Gazete'de yayımlanır.

2017 Türkiye anayasa değişikliği referandumu,

16 Nisan 2017'de gerçekleşen halk oylaması ile Seçmenler, mevcut 1982 Türkiye Anayasası'nın 18 maddesi üzerindeki değişikliklerini oyladı. Bu değişiklikler, yürürlükteki parlamenter sistemin kaldırılarak yerine BAŞKANLIK denen ucube sisteminin getirilmesi, başbakanlık makamının ortadan kaldırılması, meclisteki vekil sayısının 550'den 600'e çıkarılmasını ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun (HSYK) yapısında değişiklikler yapılmasını içermektedir. 2024 Nisan ayında görülen ekonomik durum, fabrikalar satarak, üretim yerine ürünleri ithal etmeyi ve enflasyonu aşırı yükselmesi sonucunu önümüze getirmişti.

Değişiklik paketi, yürürlükteki parlamenter sistemin kaldırılarak yerine başkanlık sisteminin getirilmesini, başbakanlık makamının ortadan kaldırılmasını, meclisteki vekil sayısının 550'den 600'e çıkarılması ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun (HSYK) yapısında değişiklikler yapılmasını içermektedir.

Ekim 2016'da Aralık'ta teklif üzerinde anlaşmaya varan AK Parti ve MHP, böylece önerinin referanduma 20 Ocak 2017'de beşte üç oy sayısı 330'u aşarak 339 oy toplayan anayasa değişikliği teklifi meclisten geçerek referandum kararı verildi. (CHP) itirazına rağmen gizli oy kullanılması gerekirken açık oy kullanılması gibi çeşitli usulsüzlükler yaşandığını bilinmektedir.

Anayasalar kural olarak diğer yasalardan farklı usuller izlenerek yapılır ve değiştirilir. Toplumun siyasal düzeni bakımından bir istikrar ögesi olarak kabul edilen Anayasanın değiştirilmesi yasalara oranla daha güç koşullara bağlanmıştır. İşte, yapılmasında ve değiştirilmesinde diğer kanunlara oranla daha sıkı şart ve usullere bağlı tutulan Anayasalara Katı-Sert Anayasa denilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bir katı anayasadır. Bundan dolayı Türk Anayasasının değiştirilmesi için TBMM üye tam sayısının en az üçte biri tarafından yazılı teklif verilmesi ve bu teklifin Meclisin üye tam sayısının beşte üç veya üçte iki çoğunluğu tarafından gizli oyla kabul edilmesi gerekir.

Ancak, Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 inci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3'üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez. (Anayasa, Madde:4)

Anayasa hükümleri en üst düzey hukuk kuralları olup tüm devlet organları Anayasaya uygun olarak faaliyette bulunmak zorundadırlar.

Anayasa, devletin yapısı, temel organlarını ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenlerken ayrıntıya girmez, ana hatları ile bir düzenleme yapmak ile yetinir. Bu husustaki ayrıntılar ile asıl kaynak olan kanunlarla düzenlenir.

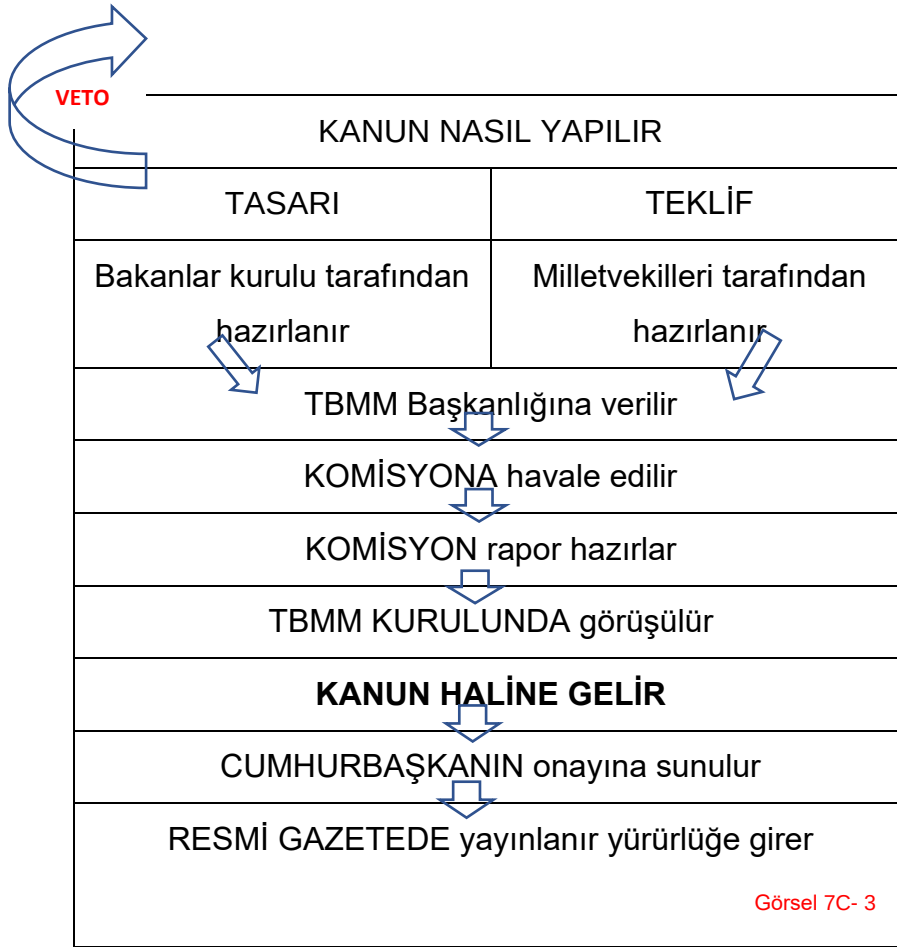
Kanunlar toplum için gerekli asli düzenlemeleri içeren, yasama organı tarafından çıkarılmış, genel, soyut, objektif, sürekli ve yazılı nitelikte temel hukuk kurallarıdır.

Anayasa'da kanun yapmak için öngörülen yöntemlere uygun olarak TBMM tarafından kanun-yasa adı ile çıkarılan hukuk kurallarına kanun denir. Yasama organının her kararı kanun değildir. Kanunun nasıl yapıldığı (Görsel 7C-3) te verilmiştir.

Yasama organı her konuyu kanunla düzenleyebileceği gibi, bazı konuların düzenlenmesini tüzük ve yönetmelikler vasıtasıyla yürütme ve idareye de bırakabilir. Ancak, anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği konular, tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenemez.

Örneğin, temel hak ve özgürlükler, memurların özlük hakları, bütçe ve kesin hesap işlemleri, Uluslararası Antlaşmaların onaylanması ve vergi konulması ancak kanunla yapılabilir

- Kanun yapma yetkisi münhasıran TBMM'ne aittir.
- *Kanun önerme yetkisi, Bakanlar Kurulu ve TBMM üyelerine aittir.*
- Bakanlar kurulunun yaptığı öneriye tasarı, bir veya birden fazla milletvekilince imzalanarak sunulan önerilere ise kanun teklifi denir.
- TBMM Genel Kurulunda kabul edilen tasarı veya teklifler kanunlaşmış sayılır.
- TBMM'ce kabul edilen kanunların, yürürlüğe girebilmesi ve uygulanabilmesi için, Resmî Gazetede yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanı'na gönderilir.
- Cumhurbaşkanı, kanunları 15 gün içinde onaylayarak, Resmi gazetede yayımlanmak üzere gönderir
- Cumhurbaşkanı, yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşülmek üzere, bu konuda gösterdiği gerekçe, birlikte 15 gün içinde TBMM'ne geri gönderir.
-

- Cumhurbaşkanı kanunun Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde doğrudan iptal davası açma hakkını kullanabilir.
- Kanun metninde aksine bir düzenleme yoksa kanunlar Resmî Gazetede yayımlanmalarını takip eden kırk beşinci gün yürürlüğe girerler.
- Bütçe Kanunları bu işlemin dışındadır. Cumhurbaşkanıca geri gönderilemez, yayımlanarak yürürlüğe girer.

- Ancak, olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş zamanlarında Cumhurbaşkanının başkanlığında Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin, şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı nedeniyle Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz.

Kanun ve yönetmeliklerde öncelikle nelere bakılmalıdır

1) Mevzuatımızdaki kanun ve yönetmeliklerde konuları rahat anlamak, uygulamak ve karşı taraftan uygulanmasını istemek için öncelikle bilinmesi gereken bilgiler.

a. Kanunlarda,

- i. Kanunun sayısı ve adı
- ii. Resmi Gazetede yayımlanan tarihi ve numarası,
- iii. Kanunun amacı,
- iv. Kanunun kapsamı,
- v. Kanunun genel hükümleri,
- vi. Kanunun cezai hükümleri,
- vii. Kanunun uygulama ve geçerlilik tarihi

b. Yönetmeliklerde,

- i. Yönetmelik adı,
- ii. Yönetmeliğin yayınlandığı Resmi gazete tarih ve numarası,
- iii. Hangi kanun gereği çıkarıldığı,
- iv. Yönetmeliğin içerik ve kapsamı,
- v. Uygulama kriterler,
- vi. Kimlerin sorumluluğunda olduğu,
- vii. Yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükler uygulanmadığı takdirde ilgili kanunlarda belirtilen ve her yıl değerlendirilen cezalar bakanlıkça uygulanır.

Uluslararası anlaşmalar

- Uluslararası anlaşmalar çeşitli konularda iki ya da daha çok sayıda devlet veya uluslararası kuruluş arasında yapılan müzakereler sonucunda imzalanan ve iç hukuk

kurallarına uygun olarak yürürlüğe giren uluslararası nitelikte hukuk kuralları olup normla hiyerarşisinde Anayasa'dan sonra ancak kanunlardan önce yer alırlar.

- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir.
- Uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.

İnşaat işlerinde güvenlik ve sağlık sözleşmesi

ILO Kabul Tarihi: 20.06.1988, **Kanun:** 20.11.2014/ 6571, **RG:** 29.11.2014/ 29190

Bakanlık: 05.01.2015/ 7164, **RG:** 06.02.2015/ 29259, **Türkiye Yürürlüğü:** 23.03.2015

Kazaların Önlenmesinde İş birliği (İnşaat) Tavsiye Kararları,

1937, Radyasyondan Korunma Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1960, Makinelerin Korunma Tertibatı ile Teçhizi Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1963; Azami Ağırlık Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1967, Mesleki Kanser Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1974, Çalışma Ortamı (Hava Kirliliği, Gürültü ve Titreşim) Tavsiye Kararı,

1977, İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1981, Mesleki Sağlık Hizmetleri Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1985, Asbest Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı,

1986 başta olmak üzere ilgili uluslararası Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararlarını ve 1980 yılında gözden geçirilip

1964 tarihli İşte Yaralanma Tazminatı Sözleşmesi'ne eklenen mesleki hastalıkları dikkate alarak, aşağıdaki sözleşme, İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi,

1988 olarak adlandırılabilir aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir:

155 SAYILI İLO SÖZLEŞMESİ ile 6331 SAYILI KANUN KARŞILAŞTIRILMASI

155 SAYILI İLO	6331 SAYILI KANUN
Tüm çalışanların kapsama alınması	Kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine uygulanır (Madde 2) (çırak ve stajyerler dahil)
Risk değerlendirmesi bazlı önleyici yaklaşım	İşveren Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır (madde 4)
Eğitim ve bilgilendirme	İşveren, çalışanların iş sağlığı ve Güvenliği eğitimlerini almasını sağlar (Madde 17)
İSG Hizmetinin çalışanlara ücretsiz sunumu	İşveren, İş Sağlığı ve tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz (madde 4)

İş kazası ve Meslek Hastalıklarının kaydı	Bütün iş kazaları ve meslek hastalıklarının kaydını tutar (Madde 14)
Çalışmaktan kaçınma hakkı	Çalışmaktan kaçınma hakkı (madde 13)

KAPSAM (Md.1)

- 1.1 Bu Sözleşme, şantiye alanının hazırlanmasından projenin tamamlanmasına kadar olan süre içinde şantiyedeki herhangi bir süreç, işlem, operasyon ya da taşıma dâhil olmak üzere her tür inşaat faaliyeti, bina yapımı, inşaat mühendisliği, yapım ve yıkım işleri için geçerlidir.
- 1.2 1. 2. Bu Sözleşmeyi onaylayan bir (ülke) Üye, bunların bulundukları durumlarda ilgili işçi ve işveren kesimlerinin temsil kabiliyeti en yüksek örgütlerine danıştıktan sonra ve güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamının tesisi koşuluna bağlı olmak üzere, ekonomik faaliyetin önemli ve özel sorunları olan belirli dallarını ve belirli girişimleri bu Sözleşme'nin ya da belirli hükümlerinin uygulama kapsamı dışında bırakabilir.

NOT: Kitabın bu Mevzuatla ilgili bilgiler Oktay Tan hocamızın verdiği bilgiler ve yardımları ile yazılmıştır. Kendisine Şükran borçluyum.

Diğer Kaynaklar:

Cumhurbaşkanlığı Bilgi Sistemi: <https://www.mevzuat.gov.tr/>

Normlar Hiyerarşisi: <https://www.tcmvzuat.com/normlar/normlar-hiyerarşisi/>
https://www.udybelgesi.com/anayasa_normlar_hiyerarşisi.asp

Erdal Kuluçlu: *Türk hukuk sisteminde normlar hiyerarşisi ve sayıştay denetimine etkileri*

KAYNAK: <https://www.acarindex.com/pdfler/acarindex-7d93ec12-6830.pdf>

Hukuk kuralları hiyerarşisi ve terimleri: <https://slideplayer.biz.tr/slide/10412705/>

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet MYO Adalet Programı Hukuk Başlangıcı Dersleri

NOT: Yasalar, Kararnameler Tüzükler, Yönetmelikler ve tebliğler hakkında tüm bilgileri geniş bir şekilde “www.bilgit.com” dosyasında bulabilirsiniz.